

**ZA KULISAMI
KONFERENC – ALI:
KAKO PREDSTAVITI
REFERAT,
KAKO OBJAVITI
REFERAT...**

Kaže, da v akademskem svetu predvsem Severne Amerike vse bolj prevladuje izredno kruto pravilo, ki se mu iz različnih vzrokov podreja večina profesorjev skoraj v vseh strokah: ali objavljaj ali propadi! ("Publish or perish!") To pravilo pokaže svojo ostrino, ko tisti med učitelji, ki so bili dovolj srečni, da so dobili pogodbo, ki vodi k "stalnosti", prosijo za oceno svoje dejavnosti. To se navadno ne dogodi šele po najpogosteje usodnih petih letih, v katerih se velja potruditi v predavalnici, v odnosih s kolegi na visokošolski ustanovi in si ustvariti ugled na strokovnih srečanjih, temveč že po prvem ali drugem letu v novem okolju. Komisije najprej na oddelku, nato pa na fakulteti in končno na univerzi pretehtajo, ali kolegu velja obnoviti pogodbo, ali je dovolj storil za "izžarevanje" ugleda svoje strokovne usmeritve in šole, ki mu zagotavlja vsakdanji kruh. Pred ključno etapo tako večina prav dobro ve, kje na tekmovalni stezi jih kolegi lahko izločijo. Ob vsem poudarjanju vloge pedagoškega dela se na koncu najpogosteje izkaže, da univerze veliko lažje pogoltnejo drobne spore s študenti in učiteljevo manjšo priljubljenost kakor pa premajhno število strokovnih člankov ali morda besedila, ki se ne zdijo dovolj zahtevna, dovolj znanstvena, čeprav je seveda predvsem v družbenih vedah izredno

težko določiti, kaj pravzaprav sodi v to kategorijo.

Ob vseh teh pritiskih, ob izredno močni konkurenci, ko se za eno delovno mesto recimo iz primerjalne književnosti poteguje nad dvesto kandidatov, je povsem razumljivo, da se večja število simpozijev, strokovnih srečanj na različnih ravneh, kjer vsakdo poskuša kar najbolje dokazati svojo prisotnost v primernih krogih, v smislu zlovesče "politične vzornosti", ki je iz ZDA segla že tudi v Kanado, čeprav morda tu zaenkrat povzroča manj hudega – ali pa vrednote še niso povsem enake tistim v ZDA. Potem ko nekdo predstavi svoj referat, ga čaka še zelo naporno ubadanje z objavo: besedilo je navadno treba od obveznih osmih strani za dvajsetminutni nastop prilagoditi normam tega ali onega časopisa, te ali one revije, ali pa ljudje že vnaprej napišejo daljše, za branje namenjeno besedilo, ki ga nato klestijo, z obveznim: "Oprostite, tu zdaj izpuščam silno pomembno predpostavko, vendar zanjo v nastopu nimam časa ..." V Severni Ameriki, za razliko od, recimo, francoskih kolegov, vsaj na literarnih ali družboslovnih srečanjih nihče prosto ne povzema svojih misli na osnovi miselnega vzorca ali glavnih črt projekta, temveč vsi berejo svoje prispevke. Strah pred neposrednim nastopom, negotovost, papir kot oporna točka: vse to dokazuje, da večina kolegov na srečanja ne prihaja iz želje, da bi z drugimi izmenjali misli, da bi ugotovili, kam se usmerja stroka, kaj velja raziskovati, kje se je mogoče povezovati, ampak preprosto zato, da lahko v

bibliografijo vnesejo podatek o še enem uglednem kongresu...

Ob tem, ko je pot od referata do članka pogosto dolga nekaj let, kolegi vedno bolj izbirajo srečanja, ki obljublajo objavo zbornikov. Vendar se zelo rado zatakne tudi tu, kljub izredno strogim zahtevam do avtorjev prispevkov, ki morajo pripraviti brezhibno, včasih za lase privlečenim standardom prilagojeno in na disketi obdelano kopijo besedila. Za primer navajam vsakoletno srečanje v Wichiti, daleč sredi Kansasa, kjer je nekaj zelo dinamičnih profesorice že desetletje nazaj pripravilo projekt, ki je sam po sebi zanimiv in privlačen: ženska književnost v francoščini, španščini, italijanščini in nemščini, z redno udeležbo nekaj avtoric, branjem del, okroglimi mizami o novih usmeritvah v pisanju. Ves postopek pred sprejetjem referata je videti zelo zapleten (na koncu pa se morda izkaže, da so bili sprejeti vsi predlogi po vrsti): ena stran predloga do oktobra, nato prva odobritev, nato dokončno besedilo do konca decembra, in nato odobritev komaj februarja, ko so vsa oddelčna sredstva že davno razdeljena in je treba za potovanje, daljše kot do Evrope, seči v lastni žep, če nam je zares do tega, da se spet srečamo po večini s pretežno feministično usmerjenimi kolegicami in – zanimivo – deklarativno homoseksualnimi kolegi, ker so, vsaj tako kaže, med redkimi moškimi, ki jih ni strah feminističnih pošasti. Izbor za objavo je nato zelo strog in dolgotrajen, vsi popravki že vsaj dve leti dokončni – in vendar na zadnji neobjavljeni zbornik čakamo že od svoje udeležbe

na konferenci leta 1991. Mimorede, pri Petru Langu obljublajo, da bodo čez nekaj let vendarle do konca objavili vse zaostale tematske zvezke z 11. kongresa Mednarodne zveze za primerjalno književnost – avgusta 1985 v Parizu!

Konferenca v Wichiti se uvršča med prireditve nekakšnega srednjega razreda, s petdeset do sedemdeset udeleženci. Po nekaj letih si je mogoče ustvariti dovolj dobro sliko o tem, kdo se ukvarja s tehtnejšimi knjigami, kdo pa na primer spremlja samo najboljše prodajane (pogosto manj zahtevne) romane. Zanimivo je, da na srečanjih o sodobni književnosti nižjerazredna književnost ni spravljena v poseben predal, kar pomeni, da merila niso enakomerno porazdeljena in da zadevajo prej "strokovnost" obravnave in manj kakovost obravnavanega teksta. Zahvaljujoč skoraj istim organizatorjem, čeprav na precej širši ravni, se večina udeležencev iz Wichte dostikrat srečuje na vsakoletnem kongresu CIEF-a, mednarodnega sveta za študije o frankofoniji; ta prireditev se iz leta v leto seli recimo iz Francije v Maroko, Québec in nato na jug ZDA in združuje približno tristo profesorjev, pisateljev, publicistov iz dežel, ki tako ali drugače ohranjajo francoščino kot uradni ali (delni) literarni ali govorni jezik. Ob veličastnosti, lahko bi rekli poveličanosti ali napihnjenosti projekta se zdi način izbire referatov povsem nestrokoven. Tako rekoč kdor koli lahko predlaga delavnico, okroglo mizo, tematično, ki je brez omahovanja potrjena in se nato vleče iz leta v leto, s predsedniki in tajniki, ki se

zamenjujejo, si predajajo štafeto v zbiranju referentov. Teme so objavljene v okrožnici, vendar predsedujoči navadno zavrti telefon in si zagotovi vsaj dva, če že ne vse tri ali štiri udeležence, kolikor jih potrebuje za delavnico. Taka usmeritev ima seveda tudi svojo prednost: tematika, ki bi si z večjo težavo priborila prostor na drugih konferencah, si z dobrimi referati kmalu lahko pridobi dovolj ugleda, da se nekdo iz občinstva odloči in se pridruži ožji skupini kandidatov. Dostikrat pa se zgodi, da dve zanimivi področji padeta v isti časovni predalček (na kongresu tečejo namreč vzporedno vsaj štiri delavnice). Tako so organizatorji začeli razmišljati o zborniku, ki bi omogočil branje zamujenega, ob možnosti objave v reviji, ki je tesneje povezana z organizacijo, kjer pa je javna tajnost, da se članki izgubljajo in je na objavo treba čakati po več let. Vendar na primer za referate iz Maroka še po nekaj mesecih ni jasno, kateri izmed okoli sedemdeset predlaganih bo izbran in kdaj bo knjiga prišla na svetlo.

Od tega sejmišča usmeritev, pristopov, kakovosti avtorjev in raziskovalcev je pravzaprav kar daleč do znamenitega in hkrati razvpitega kongresa MLA (Modern Language Association), ki vsako leto med božičem in novim letom v enem izmed severnoameriških večjih središč pritegne okoli deset tisoč udeležencev. Vsa ta množica ne prihaja samo z namenom, da prebere referat, nasprotno, veliko se jih udeležuje kongresa po "sili razmer", ker se na njem odloča marsikogaršnja poklicna usoda,

na izbirnih pogovorih v skrajno neugodnih razmerah, v hotelskih sobah, kjer kandidat sedi na robu ene izmed postelj, nasproti komisije, ki po postelji razgrinja dokumente... To je torej dogodek, kjer nekateri z zavistjo tekajo iz ene dvorane v drugo, da bi ujeli tisto "pravo" besedo, pravo naravnost, ki odpira vrata na govorniški oder. Vendar je resnica o "živinskem sejmu" (kongresa se je med kolegi prijel ta naziv) dostikrat bolj prozaična. Najbolj utečene so skupine po stoletjih, žanrih, nacionalnostih, jezikih pa tudi spolih (na primer ženska frankofona književnost, ali homoerotična / marginalna literatura, itd.) in so bolj ali manj primerjalno usmerjene. Teže je s temami ali delavnicami, ki jih kdo predlaga iz osebnih raziskovalnih nagnjenj in jih ne potrdi ena izmed ustaljenih skupin. Za te na kongresu ni vedno dovolj prostora, kar pomeni, da so kandidati celo sprejeti za predstavitev referata, nato pa delavnica ni odobrena. Ali pa se zgodi ravno nasprotno: organizator v neki skupini nima dovolj predlogov in se obrne na znance ali prijatelje, za katere se mu zdi, da mu bodo lahko rešili celotno predstavitev. Vsekakor takšna čarovniška paličica ne zagotavlja enake sreče v naslednjem izločilnem krogu in se je za udeležbo na okrogli mizi, ki kolege morda veliko bolj zanima od prejšnje, treba veliko bolj boriti, včasih z več kot dvajset predlogi. Strokovnost torej igra precej manjšo vlogo kakor pa primerna poteza v primerem trenutku, naključen stik, skupni interesi s predsedujočimi, izbira avtorja ali pristopa, ki se

bolje vključuje v celoto. Nihanja pa so skoraj nepredvidljiva: pred nekaj leti je na kongresu v Washingtonu sekcija za psihoanalizo, med drugim s Slavojem Žižkom, napolnila precej veliko dvorano do zadnjega kotička, z ljudmi, ki so posedli po tleh ali se nagnetli ob stenah. Dan ali dva kasneje je v isti dvorani usmeritvi za religiozni pristop h književnosti prisluhnila samo drobna peščica ljudi. Na zadnjem kongresu v Torontu je bil Žižek najavljen v naslovu kar dveh delavnic, vendar so prav tisto, kjer naj bi sodeloval tudi on, odpovedali. Med zanimivimi vprašanji, ki so sledila naši predstavitvi dialogov v ženski frankofoni književnosti, me je prijetno presenetilo tisto o tehtnih premikih v nekaterih mitih, ki mi ga je namenila Pavla Zupanc-Ečimović. Ob vsej izumetničenosti so prav njenim podobna razmišljanja pokazala, da se v krogih, ki jih priteguje

MLA, vse močnejše pojavljajo vprašanja, za katera je veljalo, da so bolj ali manj marginalna ali alternativna, vključno s feminizmom in še posebej z mitologijo, ali bolje, predelavo mitologije ali njenim ponovnim vznikom v sodobni ustvarjalnosti, kar se bo verjetno še močnejše pokazalo na kongresu v San Diegu, kjer je najavljenih več referatov v to smer. Seveda prireditelj, katere osnovni namen je pokazati mnogoterost pristopov, ne more dati enovitega odgovora na vprašanje, kaj je pravzaprav mit in kakšna bo v prihodnosti vloga stroke, ki se z njim ukvarja. Prav tako bo šele čas pokazal, v katero smer se bo prevesila trenutna teoretična neopredeljenost večine strokovnih srečanj, predvsem v Severni Ameriki, in kakšno vlogo bodo ta srečanja še imela v akademskih krogih.

Metka Zupancič